

HISTORIE, SOUČASNOST A MOŽNÁ BUDOUCNOST OPERAČNÍ PŘÍPRAVY STÁTNÍHO ÚZEMÍ

Plk. Ing. Jan ENGLISH
Ing. Antonín KRÁSNÝ, CSc.
Pplk. Ing. Jan STRBAČKA, CSc.

Anotace:

Článek pojednává o historii, současnosti a možné budoucnosti OPSÚ. Ukazuje na zahraniční zkušenosti a uvádí některé nové pohledy na OPSÚ, včetně vyvození závěrů pro další rozvoj a zabezpečení OPSÚ v ČR.

Úvod

Operační příprava státního území (OPSÚ) byla, je a bude součástí systému obrany státu. Zasahuje do působnosti jak orgánů státní správy a samosprávy, tak i právnických a fyzických osob důležitých pro obranu státu. Místo, úloha a význam OPSÚ se v souvislosti se společenskými změnami v podstatě nemění.

Závazně definuje pojem OPSÚ zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, v § 2 odst. 6 jako „**souhrn opatření vojenského, ekonomického a obranného charakteru, která se plánují a uskutečňují v míru, za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu s cílem vytvořit na území státu nezbytné podmínky pro splnění úkolů ozbrojených sil a zabezpečení potřeb obyvatelstva**“.

Situace v operační přípravě státního území do roku 1989

Do roku 1989 byla oblast OPSÚ direktivně řízena z centra v souladu s vojensko politickými záměry Varšavské smlouvy. Systém řízení národního hospodářství (NH) a výstavby ozbrojených sil (OS) byl plně v souladu s těmito záměry. Umožňoval nejen realizovat ve vybraných prostorech výstavbu zařízení předurčených pro OS, ale i ovlivňovat výstavbu infrastruktury státu tak, aby odpovídala potřebám případného vedení bojové činnosti. Na období 5 let byla zpracovávána Koncepce OPSÚ a na základě jejího

průběžného vyhodnocování byla činnost upřesňována v ročních Plánech OPSÚ. Uvedené dokumenty schvalovala Rada obrany státu .

Hlavní opatření OPSÚ byla zaměřena na následující oblasti:

- válečná pracoviště (vojenská i důležitých orgánů státní správy),
- spojení (telefonní, telegrafní, dálkopisné, radiové, radioreleové, poštovní, ...),
- železnice, silnice, vnitřní vodní cesty,
- vzdušné cesty, budování letišť, příprava postavení pro síly a prostředky proti-vzdušné obrany,
- produktovody,
- skladové hospodářství,
- zdravotnická zařízení,
- geodetické a topografické zabezpečení.

Tato hlavní opatření byla realizována věcně příslušnými ministerstvy. Vnitro-rezortní opatření Ministerstva národní obrany (MNO) pak byla realizována formou Zvláštních prací (ZP), které zajišťovaly v Československé lidové armádě realizaci plánovaných ženíjních opatření OPSÚ. Zahrnovaly zejména opatření přispívající k z odolňování prostorů operační činnosti vojsk a ochrany živé síly před účinky zbraňových systémů, přípravě zatarasování na výhodných směrech pro útok protivníka, zabezpečení pohybu vojsk na území státu a k zabezpečení zdrojů pitné vody pro potřeby OS.

Zvláštní místo a úlohu sehrávala ta opatření Civilní obrany (CO), která náležela do OPSÚ a která byla v jednotlivých oblastech činnosti CO plánována. Avšak jako uce-lená oblast, která opakovaně přecházela z působnosti MNO do působnosti Ministerstva vnitra a zpět, se nikdy nestala organickou součástí OPSÚ.

Vývoj operační přípravy státního území v letech 1990—1999

V souvislosti se společenskými změnami v našem státě po roce 1989 se prvním právním dokumentem pro oblast OPSÚ, kterou však definuje jako opatření hospodářské mobilizace (HM) a výstavbu mobilizační infrastruktury, stalo nařízení vlády České a Slovenské federativní republiky č. 284/1992 Sb., o opatřeních HM, a na ně navazující usnesení vlády ČR ze dne 10. února 1993 č. 55, o opatřeních k zabezpečení realizace uvedeného nařízení vlády.

Tímto usnesením vlády byly zrušeny plány OPSÚ plánované na léta 1991—1995 vycházející z poslední schválené koncepce. Část plánovaných opatření byla vzhledem k rozestavenosti objektů realizována, většina však byla zrušena. S rozvojem poznatků teorie krizového plánování a tvorby krizových plánů subjekty HM byla dílčí opatření OPSÚ nadále realizována zejména v rezortech dopravy a spojů, zdravotnictví a hospodářství, později i Ministerstvem průmyslu a obchodu, respektive Správou státních hmotných rezerv. Veškerá činnost probíhala bez oficiální účasti a systematické koordinace MO.

Řada činností spojených s obrannou infrastrukturou měla, především z ekonomických důvodů, charakter rušení zásob, likvidace udržovacích a obnovovacích civilních struktur, omezování rozsahu předběžných opatření apod. Spojovací soustava postupně přešla pod kontrolu civilních subjektů a její schopnost k plnění úkolů ve prospěch ozbrojených sil z hlediska odolnosti v krizových situacích nebyla průběžně vyhodnocována.

V tomto období jednotlivá ministerstva udržovala objekty OPSÚ podle svého uvážení s minimálními finančními náklady. Údržba řady objektů, zejména po přechodu do působnosti soukromých firem nebyla finančně zabezpečena, což vedlo až k jejich likvidaci. Oblast OPSÚ jako celek nebyla v tomto období finančně zabezpečována.

Z hlediska vojenské infrastruktury lze uváděné období charakterizovat jako snahu o její redukci, provázenou řadou neefektivních a neekonomických kroků. V oblasti ZP byl realizován přechod jejich výkonu od jednotlivých svazků a útvarů AČR na Vyšší doplňovací velitelství (Velitelství územní obrany) a Okresní vojenské správy v podřízenosti Sil územní obrany (SÚZO). Postupně v důsledku nedostatku finančních prostředků bylo zrušeno pravidelné provádění ZP. Těžiště činnosti bylo zaměřeno na vytvoření operačních skládek opevňovacího a zatarasovacího materiálu, udržení funkčnosti systému výstavby, kontroly a údržby stálých zařízení pro ničení (SZN) na pozemních komunikacích, evidenční podchycení objektů a materiálu, výběr perspektivně využitelných objektů. Zvláštní úsilí bylo věnováno majetkoprávnímu vypořádání objektů ZP, které se však pro rozdílné právní názory na uvedenou problematiku, nedostatek finančních prostředků na jeho realizaci a prioritu při vypořádávání objektů opouštěných AČR nepodařilo dosud zcela vyřešit.

Důležitým krokem k naplnění činností spojených s OPSÚ bylo v roce 1997 zahájení systematického vyhodnocování území státu z hlediska potřeb ozbrojených sil. Výsledky této práce, která byla po dvou letech přerušena, by se mohly stát východiskem pro formulování potřeb OPSÚ. Byl připraven počítačový program s využitím geografického informačního systému ARC VIEW na mapovém podkladem 1 : 25 000. Program řešil po jednotlivých vrstvách zájmové oblasti a jejich překrýváním pak vznikala požadovaný přehled o té které skutečnosti v daném prostoru. Jednotlivé zájmové prostory na sebe navazovaly a řešené situace zohledňovaly současné názory na způsob vedení obrany území státu s tím, že by bylo možné nové skutečnosti a názory průběžně aktualizovat. Ovšem navrhovaný systém vyžadoval do počátku materiální a lidské zdroje, kdy zejména pro nezbytný počet pracovníků nebylo možné vytvořit tabulková místa, a nebo k případnému rozšíření funkčních povinností stávajících funkcionářů nebyla potřebná vůle. Dalším problémem byla okolnost, že do oblasti i v oblasti OPSÚ působila řada subjektů a to i v rámci AČR bez přesně vymezených pravomocí. Tak se stávalo, že jejich působnosti a obsah jejich funkčních náplní se někdy překrývaly.

V AČR se otázkami OPSÚ zabývaly složky MO (Sekce obranné politiky a v ní Ředitelství obranných příprav), GŠ AČR, Síly územní obrany, Pozemní síly i Logistika. Některé činnosti byly převedeny na Územní vojenské správy a některé měly být postupně převedeny do pravomocí orgánů státní správy a samosprávy. Spolupráce pře-

devším s orgány státní správy a samosprávy postrádala potřebnou legislativní podporu a byla založena spíše na dobré vůli i když z hlediska právních předpisů platných v období 1990—1999 nebyly žádné překážky pro realizaci opatření OPSÚ.

Důležitou skutečností pro oblast OPSÚ byla okolnost, že již před přijetím ČR do NATO byly, v rámci Partnerství pro mír (PfP – Partnership for Peace), zahájeny činnosti, v návaznosti na přihlášení se k principu podpory hostitelským státem (HNS – Host Nation Support), související s výstavbou společné infrastruktury formou Programu společných bezpečnostních investic (NSIP – NATO Security Investment Program). Tento program vychází z operačních potřeb příslušného velitele teritoria a je nedílnou součástí OPSÚ.

Současný stav

Úkoly, vyplývající z opatření OPSÚ nejsou jako celek ve smyslu zákona č. 222/1999 Sb. ani dnes plněny, protože chybí celková koncepce OPSÚ. Úsilí jednotlivých rezortů, věcně odpovědných za dílčí oblasti, není dostatečně koordinováno rezortem MO.

Přestože koncepce výstavby a rozvoje stálých chráněných míst řízení a velení není zpracována, je tato nadále považována za důležitý článek v systému řízení a vedení státu a jeho OS při řešení vojenských i nevojenských ohrožení. V závislosti na přidělených finančních prostředcích jsou zmiňované objekty v odpovědnosti MO udržovány v provozuschopném stavu, avšak bez možnosti zásadní modernizace značně zastaralých technologií a v jednotlivých případech jsou nekoncepčně vyřazovány nejen z údržby, ale i z práva užívání státními orgány nebo orgány samosprávy. Do procesu údržby a modernizace jsou smluvně zapojeny ostatní příslušné resorty a organizace potřebné k zajištění provozuschopnosti používaných technologických zařízení a nutných služeb. Požadavky, případně normy na zřizování, vybavení a udržování pracovišť pro období řešení vojenských krizových situací ostatními ministerstvy, orgány krajů, obcí, případně rozhodujícími výrobními firmami nejsou stanoveny.

Problematická je situace v oblasti produktovodů a skladů ropných produktů, kde kromě plánované realizace opatření spojených s projekty NSIP není ve srovnání s opatřeními přijímanými v členských zemích NATO dosahována potřebná kvalita především z hlediska zodolnění skladů a jejich vybavení moderní technologií pro hromadný odběr pohonných hmot OS. Po zrušení potrubních jednotek armády je připravenost civilních subjektů pro zabezpečení překročení vyřazených úseků produktovodů minimální.

Vliv resortu MO na rozvoj telekomunikačních sítí a jejich využitelnost pro OS je nízký. Celá oblast se rozvíjí především na komerčním základě bez zohledňování potřeb OS, které však nejsou vždy dostatečně přesně definovány.

Postupný útlum nemocničních kapacit a omezování schopností stávajících zařízení při přechodu na plnění úkolů v době ozbrojeného konfliktu má negativní dopady na zdravotnické zabezpečení OS.

Zabezpečení pitnou vodou se na základě „Koncepce zabezpečení OS a sborů pitnou vodou za krizových situací“ schválené Bezpečnostní radou státu v září 2001 dostává do realizační fáze. Je připravován výběr zdrojů pitné vody pro OS a následně mají být uzavírány smlouvy o mobilizačních dodávkách. Tento proces však může být narušen tím, že vlastníci vodních zdrojů nejsou ze zákona povinni předmětné smlouvy uzavírat. V obdobné situaci je stav s uzavíráním smluv o mobilizačních dodávkách i s řadou dalších subjektů HM, u kterých nedošlo, ve smyslu zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, k obnovení původních smluv, neboť především z ekonomických důvodů na tom nemají zájem.

Probíhají činnosti spojené s realizací NSIP, které jsou zaměřeny na rozvoj vojenské infrastruktury pro schopnost přijmout posilující síly NATO v krizových situacích z hlediska komplexního zabezpečení provozu vybraných vojenských leteckých základen, posílení systému PVO a zprovoznění spojovacích sítí NATO ve vybraných vojenských objektech. Dále je vyhodnoceno území ČR z hlediska možností přijetí sil podpory. Průběžně pokračují úvahy o dalších projektech zaměřených na rozvoj infrastruktury ve prospěch sil NATO na území ČR.

Rozvoj opatření OPSÚ, prováděný přímo v AČR formou ZP, probíhá i v tomto období pouze v omezeném rozsahu. Pokračuje realizace projektu budování a údržby stálých zařízení pro ničení. Až v roce 2001 se podařilo zapojením záchranných výcvikových základen zahájit běžnou údržbu objektů teritoriální radiační sítě a likvidaci nevyužitelných objektů polní obrany. Počínaje rokem 2002 je v souladu s nařízením náčelníka Generálního štábu (NGŠ) AČR obnoven systém pravidelné údržby objektů ZP, včetně rekonstrukce vojenských brodů. Ani prohlášení NGŠ AČR o přebytečnosti a neupotřebitelnosti objektů československého opevnění z let 1935 – 1938 neřeší problematiku jejich převodu mimo rezort MO. Odpovědnost za výkon ZP dnem 1. 4. 2002 přenesena z GŠ AČR na Velitelství SÚZO.

V základních plánovacích dokumentech rezortu MO byla do roku 2002 plánována jen oblast ZP, která tvoří pouze jednu ze součástí OPSÚ. Počínaje rokem 2002 byla oblast OPSÚ zahrnuta jak do Plánu součinnostních úkolů MO a GŠ, tak do Směrnice NGŠ AČR pro přípravu vojsk ve výcvikovém roce 2002. Z uvedených dokumentů lze vyvodit členění úkolů, vyplývajících z opatření OPSÚ, na dvě základní oblasti:

- **vojenské obrany**, která se dále člení na společnou (NATO) a státní,
- **nevojenské obrany**.

V uvedených plánovacích dokumentech se předpokládá zpracování Koncepce OPSÚ, která by měla být jedním z důležitých dokumentů střednědobého charakteru zahrnujících opatření k zajišťování obrany ČR.

Odpovědnost ostatních příslušných rezortů a subjektů HM za rozvoj OPSÚ je vymezena jejich působností a ustanoveními zákonů č. 222/1999 Sb. a č. 241/2000 Sb. Praktická realizace je však na jedné straně ochromována absencí koordinačních povin-

ností rezortu MO, a na druhé straně doporučená či navrhovaná opatření MO nejsou pro ostatní subjekty OPSÚ závazná. Proto se řada opatření provádí bez stanovení priorit, vzájemné návaznosti a propojení.

Zkušenosti z realizace opatření operační přípravy státního území v zahraničí

Opatření OPSÚ, která jsou v členských zemích NATO obvykle označována jako rozvoj vojenské infrastruktury, jsou systematicky organizována již od padesátých let na základě schvalovaných komplexních plánů rozvoje. Přes společenské změny v zemích střední a východní Evropy v devadesátých letech nedocházelo v členských zemích NATO k rušení objektů OPSÚ, ale začala převládat tendence odklonu od výstavby nových objektů a zařízení směrem k modernizaci a kvalitativnímu zlepšování stávajících. Opatření OPSÚ v jednotlivých oblastech dosáhla vysoké úrovně především díky skloubení státních opatření s opatřeními NATO. Zvláštní důraz je kladen na vytvoření optimálních podmínek pro zaujetí operační sestavy, provedení mobilizace, přísun operačních záloh a přepravu strategických sil ze zahraničí, tedy z území jiných členských států na území daného členského státu. OPSÚ je součástí jak aliančních doktrín, tak i národních předpisů.

Právním vyjádřením realizace těchto opatření na území členského státu NATO je například jejich kodifikace v předpise „Národní teritoriální úkoly“ ve Spolkové republice Německo v člancích pojednávajících o ženíjních opatřeních operační přípravy státního území.

V podmínkách rozvoje soudobého vojenského umění polského státu jsou činnosti z oblasti obranné infrastruktury označovány v odborné literatuře názvem operační příprava území státu (OPOK – operacyjnie przygotowanie obszaru kraju). Podle polských vojenských odborníků je cílem OPOK zajistit výstavbu a přípravu přesně stanovených prvků infrastruktury k plnění úkolů vyplývajících z potřeb obrany státu, včetně OS. S tím je v souladu i názor na tvorbu moderního systému obrany státu, který vyžaduje soudržný systém financování příprav k obraně a legislativní vymezení pravomocí, včetně určení postavení národního zbrojního průmyslu. Z hlediska zainteresovanosti jednotlivých orgánů státní správy jednoznačně vyplývá požadavek na spoluúčast podnikatelských subjektů na obranné činnosti. Opatření ženíjní přípravy a budování stálých objektů obrany je nutné podle některých názorů provádět v době míru, za stavu ohrožení státu a za válečného stavu. Proto se jeví nutným, jako výchozí předpoklad pro plánování výstavby infrastruktury, případně její modernizace, na území státu, vycházet z koncepce použití OS v době ohrožení státu a ve válečném stavu. Tento argument vystupuje do popředí zejména z hlediska nutnosti přizpůsobení obranné infrastruktury Polska současným požadavkům NATO.

Ruští vojenští specialisté považují nadále vojenskou infrastrukturu za velmi významnou pro přípravu na vedení bojové činnosti a poukazují na to, že je v současné době třeba urychleně přehodnotit přístup k rozvoji vojenské infrastruktury Ruska, protože neodpovídá požadavkům obrany a bezpečnosti státu. Z tohoto hlediska se snaží stanovit obecné požadavky na vybavení prostorů a pásem odpovědnosti vojsk, vypra-

cování nových mechanismů plánování a budování vojenské infrastruktury a systémů efektivní kontroly stavu a využívání jejich objektů. Nedostatkem je, že v současné době fakticky neexistuje koordinovaný systém rozvoje vojenské infrastruktury. Tento problém je doposud chybně považován za úzce resortní záležitost, ale začínají se prosazovat názory na zabezpečení jednotného přístupu státních a vojenských orgánů k řešení problémů souvisejících s obrannou infrastrukturou.

Ve Švýcarsku jsou při budování infrastruktury země zohledňovány potřeby obrany země. Budované objekty a zařízení, například mosty a tunely, jsou projektovány a realizovány v souladu s koncepcí obrany země a ochrany jejích obyvatel. Například realizovaná opatření k ochraně obyvatelstva kapacitně převyšují požadavek na jejich 100 % ukrytí.

Některé nové pohledy na operační přípravu státního území

V souvislosti s nejnovějšími názory na možný způsob vedení války vystupuje do popředí ochrana informační infrastruktury státu, bez které v podstatě nemůže fungovat ani „klasická“, v rámci OPSÚ již vybudovaná, obranná infrastruktura státu. Ve Spojených státech amerických, ale například i v Rakousku převládají názory, že útoky na informační infrastrukturu státu prostřednictvím počítačových sítí jsou velmi nebezpečné a snadno proveditelné. Proto se v současné době, zejména u průmyslově vyspělých států, vyhodnocují možnosti zranitelnosti informačních infrastruktur vlád, resortů obran a také civilního sektoru s cílem zabránění průniků do uvedených systémů, což by mělo za následek ohrožení celé obranné infrastruktury státu. Zároveň jsou v rámci OPSÚ z úrovně státu vytvářeny podmínky pro rychlá a účinná protipatření.

Podle některých současných názorů na připravenost státu k obraně může mít z hlediska OPSÚ rozhodující úlohu příprava projektů kategorií „čekajících“ nebo „spících“ s tím, že hlavní rozhodující finanční prostředky budou směřovány k údržbě či spíše k modernizaci stávajících objektů OPSÚ.

Z hlediska operačního plánování může být jednou z cest řešení přípravy na odvrácení krizí postupné zpracování záměrů či zámyslů činnosti pro celé území republiky ve variantách pro jednotlivé stupně ohrožení. Území rozdělit na kraje, případně směry či prostory ohrožení a na nižší územně správní celky jako základní jednotky. V nich pak řešit jednotlivé zájmové prostory a v příhraničním prostoru, dle jeho charakteru do hloubky 20 až 50 km, tuto otázku řešit v plynulé návaznosti.

Možná struktura připravených a postupně nepřetržitě aktualizovaných dokumentů může obsahovat, kromě již uvedených bodů v části 1) tyto body:

- záměr činnosti, včetně ochrany a obrany důležitých objektů v daném prostoru,
- uspořádání sestavy vojsk v tomto prostoru ve variantách dle druhu, způsobu a míry ohrožení,
- ženíjní opatření v návaznosti na druh, způsob a míru ohrožení,
- spojovací opatření pro daný prostor,
- systém zásobování (logistické podpory).

Vyvození závěrů pro další rozvoj opatření operační přípravy státního území

Opatření k využití infrastruktury vlastního území pro obranné účely jsou ve státní odpovědnosti realizována ve všech státech bez ohledu na jejich začlenění do různých vojenských uskupení. U států začleněných do vojenských aliancí jsou obvykle kromě toho přijímána opatření přesahující státní rámec.

Základní rozdíly mezi jednotlivými státy v organizaci OPSÚ spočívají v rozsahu přijímaných opatření, způsobu jejich financování, legislativní podpoře, organizační struktuře a používané terminologii. Nebylo zjištěno, že by se některý z vyspělých států z hlediska upevňování své obranyschopnosti uvedenou problematikou nezabýval. Toto poznání podporuje nutnost obnovit rozvíjení OPSÚ v ČR i v současných podmínkách.

V ČR došlo v průběhu posledních let k řadě změn a to i v rámci realizace opatření OPSÚ. Původní koncepce OPSÚ zanikla, v současné době probíhá snaha o naplňování Programu NSIP, avšak vazba na rozvoj státních, vojenských i nevojenských opatření není doposud zabezpečena. Řada činností spojených s opatřeními OPSÚ je prováděna, ale celkový přístup k jejich realizaci je nejednotný. Zásadní otázkou není, zda OPSÚ provádět či nikoliv, ale jak opatření OPSÚ zefektivnit, to je která opatření a v jakém rozsahu provádět již v míru, jakými opatřeními zabezpečit co nejrychlejší reakci na změnu bezpečnostních rizik a jak v souladu s právními předpisy demokratického státu vyřešit jejich praktickou realizaci s nezbytnými nároky na finanční prostředky. Přitom nelze pominout zkušenost, že ke změně bezpečnostního prostředí může dojít velmi rychle a neočekávaně (viz například situace po 11. září 2001), zatímco opatření spojená se zvyšováním kapacity infrastruktury využitelné pro OS a pro zvýšení obranyschopnosti státu mají vždy charakter dlouhodobý, řádově několik let.

Oblast OPSÚ tvoří nedílnou součást obranného systému státu. Význam tohoto podsystemu se vstupem ČR do NATO nesnížil, naopak získal navíc nový rozměr spojený s realizací opatření podpory hostitelským státem a NSIP. Současnému stavu OPSÚ chybí v první řadě jeho začlenění do systému obrany státu, či spíše vytvoření systému obrany státu a v něm vymezení místa a úlohy OPSÚ. K tomu, aby systém obrany státu byl funkční, je nutné ho propojit se systémem financování obrany státu v míru, za stavu ohrožení státu a za válečného stavu. V žádném případě nejde pouze o vyčlenění finančních zdrojů do rozpočtové kapitoly MO, ale o průřezové celostátní a mezirezortní zahrnutí finančních prostředků k realizaci opatření OPSÚ. Čerpání příslušných finančních prostředků v souladu s Koncepcí OPSÚ, respektive s plány pro krizová opatření, realizují ty rezorty, které jako ústřední správní úřady za věcnou stránku podle kompetenčního zákona odpovídají. Dopad tohoto rozhodnutí by se měl projevit už ve skladbě státního rozpočtu a tím vytvořit zákonný rámec pro realizaci opatření OPSÚ.

Výsledkem realizace opatření OPSÚ by měly být jednotlivé objekty obranné infrastruktury, včetně zařízení a služeb spojených s jejich aktivací, údržbou nebo obnovou, předurčené za stavu ohrožení státu pro jejich využití při plnění úkolů OS. Objekty by měly splňovat kritéria potřebná pro jejich činnost s tím, že z ekonomického hlediska a s ohledem na bezpečnostní rizika se stavby dělí na ty, které se běžně využívají v míru, a

pro stav ohrožení státu jsou plánována opatření k jejich přednostnímu využívání ozbrojenými silami, nebo jsou speciálně vybudovány pro použití ve válečném stavu a v míru jsou pouze udržovány. Poslední skupinu tvoří objekty, jejichž stavba je pouze plánována a bude realizována až v době výrazné změny bezpečnostních rizik. Všechny tyto činnosti je nezbytné smluvně zajistit, včetně finančních a materiálních prostředků, nezbytných pro jejich realizaci.

Závěr

V již doporučeném dokumentu „Koncepce OPSÚ“ je nezbytné postihnout problémy, vyjadřující základní potřeby OS z hlediska obranné infrastruktury a služeb s ní spojených. Mohlo by se jednat o relativně stabilní dokument (předpokládaná platnost 6 a více let), který by stanovil zaměření OPSÚ a priority pro dané období, odpovědnost za realizaci opatření OPSÚ, systém řízení OPSÚ (vazby mezi odpovědnými orgány, termíny a formy předkládání informací, kontrolní mechanismy) a základní normy OPSÚ pro rozvoj, přípravu, údržbu, odolnost a obnovu obranné infrastruktury (rozsah opatření, časové normy, zájmové prostory) v následujících oblastech :

- společná infrastruktura rozvíjená v rámci NSIP a realizovaná v součinnosti s ostatními příslušnými rezorty,
- dopravní komunikace pro silniční, železniční, vodní a leteckou dopravu,
- telekomunikace (přenos informací a zpráv),
- zabezpečení pohonnými hmotami,
- energetická infrastruktura (zabezpečení dodávek energií a nezávislá zařízení),
- zdravotnická infrastruktura (kapacity léčebných zařízení),
- místa řízení a velení,
- zabezpečení pitnou vodou,
- zásoby materiálu pro realizaci plánovaných opatření,
- požadavky na CO.

Na základě vládou schválené Koncepce OPSÚ pak mohou jednotlivé příslušné rezorty a příslušné subjekty HM rozpracovat svá vlastní opatření ve smyslu zákona č. 241/2000 Sb.

Ostatní opatření OPSÚ v působnosti MO mohou být jako utajovaná součást vojenské infrastruktury rozpracována ve vnitrozrezortním dokumentu „Plán OPSÚ“. Obsahem plánu budou opatření především v následujících oblastech:

- NSIP (pouze vojenského charakteru),
- zvláštní práce,
- postavení PVO a vojenská letištní síť,
- geodetické a topografické zabezpečení,
- místa velení a řízení,
- výběr objektů důležitých pro obranu státu.

Výpisy z Plánů OPSÚ v působnosti MO by pak měly být závazné i pro další příslušné rezorty. Pro realizaci plánů je vhodné pověřit organizační prvek ve struktuře rezortu MO, který bude OPSÚ koordinovat nebo spíše řídit a úkolovat jednotlivé vykonavatele v AČR a i v civilních rezortech a složkách.

Jen navozením žádoucího stavu a jeho důsledným vyžadováním a kontrolováním u všech složek majících vztah k OPSÚ je možné uspět nejen na státní, ale především na spojenecké úrovni v rámci přijatých závazků a povinností souvisejících s naším členstvím v NATO.

Literatura

- Poláková, K. : Problémy budování a zdokonalování vojenské infrastruktury Ruska. Brno, VA VIP, 66/1993, Program infrastruktury NATO. Praha, Ústav obranných studií, Informační zpráva 6/1995,
- Baloun, J. : Informační infrastruktura USA pro obranu. Vojenské rozhledy 1995 č. 4, s. 99—103,
- Habermayer, H. : Österreich, WEU und NATO—erweiterung. Österreichische Militärische Zeitschrift 1997 č. 1, s. 21—26,
- Górski, P. : System obronny panstwa. Mysl Wojskowa 1999 č.1, s. 4—69,
- HDv 100/500 V-F-S-NfD, Bonn 1998, SMO—velitelský štáb pozemního vojska—I3, Národní teritoriální úkoly,
- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb., Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky,
- Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky,
- Vojenská strategie České republiky, schválená usnesením vlády ze dne 29. března 1999 č. 257,
- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon),
- Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů,
- Bezpečnostní strategie České republiky, schválená usnesením vlády ze dne 22. ledna 2001 č. 80,
- Reforma ozbrojených sil České republiky, schválená usnesením vlády ze dne 29. srpna 2001 č. 835, MO AVIS 2001,
- Zásady plánování, financování a řízení výstavby a údržby obranné infrastruktury v ČR, schváleno BRS 22. 11. 2001, č. j. 500174 – 5/2001 – 5006.